

บ้านหนองบัว

ชื่อแหล่ง : บ้านหนองบัว

ที่ตั้ง : บ้านหนองบัว ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : จากราชบุรีใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3087 (ราชบุรี-สวนผึ้ง) ระยะทางประมาณ 22 กม. ถึงตัวอำเภोजอมบึงตรงไปอีกประมาณ 1.5 กม. เลี้ยวซ้ายบริเวณบ้านหนองบัวระยะทางประมาณ 50 เมตร แหล่งโบราณคดีจะอยู่ขนานกับเส้นทางหลวง

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : แหล่งโบราณคดีตั้งอยู่บริเวณขอบเนินดินขนาดใหญ่ ซึ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลางของเนินประมาณ 700 เมตร ลักษณะเป็นที่ราบลอนลาด ล้อมรอบด้วยแอ่งที่ลุ่มจอมบึง และภูเขาหินปูนลูกโดด ปัจจุบันพื้นที่แหล่งโบราณคดีถูกใช้เป็นที่เพาะปลูกอ้อย ใบบายสูบ ข้าวโพด และใช้เป็นที่ตั้งโรงเรียนเลี้ยงไก่

แหล่งน้ำ : ทางด้านทิศใต้ของแหล่งเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ เรียกว่า แอ่งจอมบึง

ประวัติ : ในปี พ.ศ.2530 กองโบราณคดี กรมศิลปากร โดยนางสาวภักดิ์ อยู่คงดี ได้ทำการสำรวจบริเวณแหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 บริเวณ คือ ไร่ชัญหนองคา และไร่นางสินทองเอี้ยว พบหลักฐานประกอบไปด้วย

- เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ แบบผิวเรียบ และแบบที่มีการตกแต่งผิวเป็นลายเชือกทาบ
- เศษภาชนะเนื้อแกร่ง เผาด้วยอุณหภูมิสูง ชนิดเคลือบสีเขียวไข่กา และไหเคลือบสีต่าง ๆ
- ลูกปัดแก้วสีเหลือง
- กระจุกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ เต่า และเปลือกหอยแครง
- เครื่องมือหินกะเทาะหน้าเดียวปลายแหลม ทำมาจากหินควอทซ์ที่คงเป็นเครื่องมือ

สำหรับชุด

- เบี้ยดินเผา ทำจากเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ ตกแต่งผิวภาชนะด้วยลายเชือกทาบ แต่งขอบเป็นรูปกลม
- หินลับ ทำจากหินทรายสีชมพู
- เปลือกหอย เป็นหอยทากและหอยขมในปัจจุบัน
- กระจุกสัตว์ เป็นกระจุกส่วนขา และฟันของสัตว์เลี้ยงประเภทวัวหรือควาย
- เศษเครื่องถ้วยจีน เขียนลายสีน้ำเงินใต้เคลือบขาว

ผู้สำรวจได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า แหล่งโบราณคดีบริเวณไร่นางสีน ทองเี้ยว น่าจะเป็นศูนย์กลางของชุมชนโดยเป็นสถานที่ที่สะดวกในการติดต่อกับแหล่งอื่นๆ โบราณวัตถุที่พบแสดงความซับซ้อนทางเทคโนโลยี โดยสามารถสันนิษฐานได้ว่าแหล่งโบราณคดีบริเวณไร่นางสีน ทองเี้ยว น่าจะมีการอยู่อาศัยติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ มีการติดต่อสัมพันธ์กันกับแหล่งโบราณคดีไร่ชัญหนองคา

หลักฐานทางด้านโบราณคดี : จากการสำรวจแหล่งโบราณคดีพบหลักฐานโบราณวัตถุ ดังต่อไปนี้

เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบพบเป็นจำนวนมาก เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ พบทั้งแบบผิวเรียบ และแบบที่มีการตกแต่งผิวเป็นลวดลายเชือกทาบ สีน้ำตาลแดง สีน้ำตาลและสีขาวนวล

ขวานหินขัด ชนิดมีบ่า ทำมาจากหินกรวดแม่น้ำ ขนาดกว้าง 4.5 ซม. ยาว 5.7 ซม. และหนา 1 ซม. จำนวน 1 ชิ้น

ลูกปัดแก้ว รูปทรงกลมแบนมีการเจาะรูตรงกลาง สีส้ม แบบอินโดแปซิฟิก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.2 ซม. จำนวน 1 ลูก

นอกจากนี้ยังพบโบราณวัตถุที่ อ.ปราสาท อรรถกรศิริโพธิ์ และ อ.กรองมาลัย เทพสวัสดิ์ เก็บรักษาไว้โดย สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

ขวานหินขัด ชนิดไม่มีบ่า จากหินกรวดแม่น้ำ ขนาดกว้าง 4 ซม. ยาว 10 ซม. และสะเก็ดเครื่องมือหินอีกจำนวนมาก

แท่นหินบดและหินบด จำนวนอย่างละ 1 ชิ้น

ลูกบิดหิน พบจำนวน 24 ลูก แบ่งออกเป็น

- ลูกบิดหินทรงกลมแบบลูกโลก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 ซม.เจาะรูตรงกลาง ทำมาจากหินสีน้ำเงินเข้ม จำนวน 2 ลูก
- ลูกบิดหินทรงพีรามิดตัดปลายฐานหกเหลี่ยมประกบ ขนาดความกว้างประมาณ 0.9 ซม. และยาว 1.5 ซม.เจาะรูตรงกลาง ทำจากหินคาร์เนเลียนสีส้มและแดง จำนวน 2 ลูก
- ลูกบิดหินทรงกรวยหัวตัดฐานประกบ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.8-1.5 ซม. และยาว 1.4-1.8 ซม. เจาะรูตรงกลาง ทำจากหินคาร์เนเลียนสีส้มและแดง จำนวน 3 ลูก
- ลูกบิดหินทรงเจียงกลมหัวรูปร่างล้อ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.9 ซม. ยาว 1-1.5 ซม. เจาะรูตรงกลาง ทำจากหินสีดำ จำนวน 2 ลูก
- ลูกบิดหินทรงระบอกปลายตัด ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.4-0.9 ซม. ยาว 0.8-1.3 ซม. เจาะรูตรงกลาง มีลายเส้นเป็นแถบค่อนข้างตรง 3 สี คือ สีดำ สีขาว และสีน้ำตาลหรือสีขาวดำ จำนวน 14 ลูก
- ลูกบิดหินทรงแผ่นสี่เหลี่ยมคางหมูลบมุม ขนาดกว้าง 1 ซม. ยาว 0.9 ซม. เจาะรูตรงกลาง ทำมาจากหินสีเหลืองใส จำนวน 1 ลูก

ลูกบิดแก้ว พบเป็นจำนวนมาก ลักษณะเป็นลูกบิดแก้วทรงกลมแบน แบบอินโดแปซิฟิก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 0.2-0.5 ซม. เจาะรูตรงกลาง สีที่พบบ่อยมีสีเหลือง สีเขียวอมฟ้า สีฟ้า สีน้ำเงิน สีดำและสีส้ม

ต่างหูทองคำ ลักษณะเป็นต่างหูทรงกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.7 ซม. ส่วนกลางเว้ามีร่องสำหรับหนีบกับตั้งหู คล้ายตัวซี ทำจากโลหะตะกั่วผิวเคลือบด้วยทองคำ ศิลปะสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 12-16)

ชิ้นส่วนดินเผา ลักษณะแรกเป็นทรงกลมแบนนูนตรงกลางเล็กน้อย และมีการเจาะรูตรงกลาง เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 ซม. คล้ายลูกบิดดินเผาแต่มีขนาดใหญ่

ลักษณะที่สองเป็นแท่งกลมยาวเนื้อหยาบ มีรูตรงกลาง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 ซม. ยาว 5.3 ซม.

ชิ้นส่วนเครื่องประดับ ทำมาจากหิน ลักษณะเป็นแผ่นส่วนบนโค้งมีการเจาะรู 2 รู ส่วนล่างชำรุดหักแตกออกไป ทำให้ไม่สามารถทราบลักษณะที่แน่นอนได้

การกำหนดอายุสมัย : สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินใหม่ - สมัยประวัติศาสตร์

การประกาศขึ้นทะเบียน : ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : แหล่งที่อยู่อาศัยสมัยก่อนประวัติศาสตร์

วันที่ปฏิบัติงาน : สำรวจ 29 ส.ค.39 บันทึก 12 ต.ค.39

ผู้ปฏิบัติงาน : นายเดชา สุตสวาท

ที่มาของข้อมูล : แหล่งโบราณคดีประเทศไทย เล่ม 1 . โครงการสำรวจขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เร่งด่วน กองโบราณคดี กรมศิลปากร, 2533

ภาพประกอบ:

ไหล่เนินดินบริเวณ แหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว

แหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว

ทุ่งจอมบึง บริเวณติดกับแหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว

ลูกปัดหิน พบจากแหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว

ลูกปัด พบจากแหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว

ลูกปัดแก้ว พบจากแหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว

ขวานหินขนาดเล็ก พบจากแหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว

ขวานหิน พบจากแหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว